

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2002-2003

---

12 FEBRUARI 2003

**Wetsontwerp tot hervorming
van de adoptie**

Evocatieprocedure

AMENDEMENTEN

Nr. 1 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 21

Dit artikel vervangen als volgt:

« Art. 21. — Wanneer op de datum van de inwerkingtreding van deze wet over de adoptanten een maatschappelijk onderzoek is gevoerd, waaruit hun geschiktheid om te adopteren blijkt en dat is uitgevoerd volgens de regels die van kracht zijn bij de gemeenschappen, blijft het vroegere recht van toepassing op de adoptieprocedure gedurende ten hoogste drie jaar vanaf de inwerkingtreding van deze wet.

Wanneer een akte van adoptie werd opgesteld of een verzoek tot homologatie of tot uitspraak van de adoptie werd ingediend bij een rechtbank vóór de datum van inwerkingtreding van deze wet, blijft het vroegere recht van toepassing op die procedures. »

Zie:

Stukken van de Senaat:

2-1428 - 2002/2003:

Nr. 1: Ontwerp geëvoceerd door de Senaat.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2002-2003

---

12 FÉVRIER 2003

**Projet de loi
réformant l'adoption**

Procédure d'évocation

AMENDEMENTS

N° 1 DE MME NYSSSENS

Art. 21

Remplacer cet article par ce qui suit:

« Art. 21. — Lorsqu'à la date d'entrée en vigueur de la présente loi, les adoptants ont fait l'objet d'une étude sociale favorable en vue d'une adoption, réalisée selon les modalités en vigueur au sein des communautés, la procédure d'adoption reste soumise au droit antérieur pendant une durée maximale de 3 ans à dater de l'entrée en vigueur de la présente loi.

Lorsqu'un acte d'adoption a été dressé ou une demande en homologation ou en prononciation d'adoption a été introduite devant un tribunal avant la date d'entrée en vigueur de la présente loi, ces procédures restent soumises au droit antérieur. »

Voir:

Documents du Sénat:

2-1428 - 2002/2003:

N° 1: Projet évoqué par le Sénat.

Verantwoording

Dit amendement wil rekening houden met de toestand van de kandidaat-adoptanten die in het kader van een project van binnenlandse of interlandelijke adoptie reeds voldoen aan de verschillende ontworpen verplichtingen, te weten, enerzijds, informatie en voorbereiding, anderzijds, de beoordeling van de geschiktheid van de kandidaat-adoptanten. Zo wil dit amendement voorkomen dat de ontworpen overgangsmaatregelen niet van toepassing zijn op die categorieën van personen want zo zouden zij terecht de indruk kunnen krijgen dat hun een ongelijke behandeling ten deel valt.

Nr. 2 VAN MEVROUW DE BETHUNE

Art. 24bis (nieuw)

Een artikel 24bis (nieuw) invoegen, luidende :

« Art. 24bis. — Onverminderd de artikelen 17 tot 24 blijft het vroegere recht van toepassing wanneer door de kandidaat-adoptant of adoptanten de beginseltoestemming is verkregen zoals is bedoeld bij artikel 20 van het besluit van de Vlaamse regering van 19 april 2002, alsmede bij het met positief resultaat beëindigen van het medisch-psycho-sociologisch onderzoek zoals vermeld in artikel 50 van het decreet van 4 maart 1991 van de Franse Gemeenschap. »

Verantwoording

De nu bestaande overgangsmaatregelen regelen in het belang van de adoptant en (toekomstige) geadopteerde enkel en alleen enkele situaties waar reeds een vonnis is tussengekomen, en dan bovendien nog enkel in het geval dat het kind geboren werd in België.

Evenwel zijn honderden kandidaat-adoptanten reeds toegelaten, na soms maanden of meer dan een jaar wachten, tot de bestaande procedure bij wege van een beginseltoestemming. Zo ook in het Franstalige landsgedeelte hebben vele kandidaat-adoptanten reeds met succes een medisch-psycho-sociologisch onderzoek afgelegd overeenkomstig het geciteerde decreet «relatief à l'aide à la jeunesse».

Het zou onrechtvaardig zijn, zowel tegen hen als tegen de toekomstige geadopteerde, mochten deze personen alle stappen van in den beginne moeten herbeginnen, met nogmaals maanden of jaren vertraging tot gevolg.

Deze vraag komt tegemoet aan de opmerkingen van de erkende Vlaamse Adoptiecentra VZW en Kind en Gezin, de Vlaamse centrale autoriteit inzake adoptie, alsmede de ACAI (Franstalige Centrale autoriteit inzake internationale adoptie).

Justification

Le présent amendement vise à prendre en considération la situation de candidats adoptants qui — dans le cadre d'un projet d'adoption interne ou internationale — satisfont déjà aux différentes obligations prévues par le projet de loi, à savoir, d'une part, l'information et la préparation, d'autre part, l'évaluation des aptitudes des candidats adoptants. La finalité de l'amendement proposé consiste à éviter que ces catégories de personnes soient exclues du champ d'application des mesures transitoires du projet de loi, ce qui aurait pour effet de faire naître un réel sentiment d'iniquité dans le chef de ces personnes.

Clotilde NYSENS.

N° 2 DE MME DE BETHUNE

Art. 24bis (nouveau)

Insérer un article 24bis (nouveau), rédigé comme suit :

« Art. 24 bis. — Sans préjudice des articles 17 à 24, le droit antérieur reste applicable lorsque le ou les candidat(s) adoptant(s) a (ont) obtenu l'autorisation de principe visée à l'article 20 de l'arrêté du gouvernement flamand du 19 avril 2002, et lorsque l'étude médico-socio-psychologique visée à l'article 50 du décret de la Communauté française du 4 mars 1991 a donné un résultat positif. »

Justification

Les mesures transitoires en vigueur actuellement se limitent, dans l'intérêt de l'adoptant et du (futur) adopté, à régler quelques situations dans lesquelles un jugement est déjà intervenu, et elles ne le font que dans les cas où l'enfant est né en Belgique.

Toutefois, des centaines de candidats adoptants ont déjà pu avoir accès à la procédure existante, parfois au terme d'une attente de plusieurs mois, voire de plus d'un an, par le biais d'une autorisation de principe. C'est ainsi également que, dans la partie francophone du pays, de nombreux candidats adoptants ont déjà subi avec succès un examen médico-socio-psychologique, conformément au décret «relatif à l'aide à la jeunesse» précité.

Il serait injuste, tant pour le futur adopté que pour les candidats adoptants, d'obliger ces derniers à repasser par toutes les étapes de la procédure, ce qui entraînerait des mois ou des années de retard supplémentaire.

La présente demande tient compte des observations de la «Vlaamse Adoptiecentra VZW», une association agréée, de «Kind en Gezin», de l'autorité centrale flamande pour l'adoption et de l'ACAI, l'autorité communautaire francophone pour l'adoption internationale.

Nr. 3 VAN MEVROUW DE BETHUNE

Art. 24ter (nieuw)

Een artikel 24ter (nieuw) invoegen, luidende :

«Art. 24ter. — In het Wetboek inkomstenbelasting 1992 wordt in titel II, hoofdstuk III, afdeling II, een nieuwe onderafdeling IIquinquies ingevoegd, luidende :

«Onderafdeling IIquinquies. Vermindering voor uitgaven verricht in het kader van een adoptieprocedure.

Art. 145²⁴. — Er wordt een belastingvermindering verleend voor de uitgaven verricht in het kader van een adoptieprocedure ten belope van maximaal 8 750 euro. Voor de vermindering worden in rekening gebracht :

1° 50 % van de administratiekosten gemaakt in het land van herkomst met een maximum van 500 euro;

2° 50 % van de giften verricht aan de bevoegde instanties in het land van herkomst met een maximum van 2 000 euro;

3° de procedurekosten gemaakt in het land van herkomst met een maximum van 2 500 euro;

4° de vertaalkosten verbonden aan de adoptieprocedure;

5° de verblijfskosten van de adoptanten en de geadopteerde in het land van herkomst met een maximum van 2 500 euro;

6° de kosten van een visum;

7° de kosten van een medisch onderzoek op vraag van de bevoegde instanties;

8° de notariskosten.

De Koning bepaalt de voorwaarden waaraan de uitgaven bedoeld in dit artikel moeten voldoen om voor de belastingvermindering in aanmerking te komen. »

Verantwoording

Dit amendement strekt ertoe de aftrekbaarheid van adoptiekosten om te vormen tot een belastingvermindering. Dergelijke vermindering houdt beter rekening met de financiële draagkracht van de adoptanten.

Daarnaast voert het amendement een beperking in van de uitgaven die kunnen leiden tot een fiscaal voordeel.

Er wordt, enerzijds, een maximum ingevoerd van 8 750 euro per procedure en, anderzijds, wordt een limitatieve lijst opgesteld van kosten die aanleiding kunnen geven tot belastingvermindering.

N° 3 DE MME DE BETHUNE

Art. 24ter (nouveau)

Insérer un article 24ter (nouveau), rédigé comme suit :

«Art. 24ter. — Dans le Code des impôts sur les revenus 1992, au titre II, chapitre III, section II, il est inséré une nouvelle sous-section IIquinquies, libellée comme suit :

«Sous-section IIquinquies. Réduction pour les dépenses faites dans le cadre d'une procédure d'adoption.

Art. 145²⁴. — Il est accordé une réduction d'impôts pour les dépenses faites dans le cadre d'une procédure d'adoption, à concurrence de 8 750 euros au maximum. Sont pris en considération pour la réduction :

1° 50 % des frais administratifs exposés dans le pays d'origine, avec un maximum de 500 euros;

2° 50 % des dons faits aux instances compétentes du pays d'origine, avec un maximum de 2 000 euros;

3° les frais de procédure exposés dans le pays d'origine, avec un maximum de 2 500 euros;

4° les frais de traduction liés à la procédure d'adoption;

5° les frais de séjour des adoptants et de l'adopté dans le pays d'origine, avec un maximum de 2 500 euros;

6° les frais de visa;

7° les frais liés à un examen médical demandé par les instances compétentes;

8° les frais de notaire.

Le Roi fixe les conditions auxquelles les dépenses visées au présent article doivent satisfaire pour donner droit à la réduction d'impôts. »

Justification

Le présent amendement vise à transformer la déductibilité des frais d'adoption en une réduction d'impôts. Pareille réduction tient mieux compte des capacités financières des adoptants.

Par ailleurs, l'amendement limite la liste des frais qui peuvent donner lieu à un avantage fiscal.

D'une part, on introduit un maximum de 8 750 euros par procédure et, d'autre part, on établit une liste limitative des frais qui peuvent donner lieu à une réduction d'impôts.

Voor bepaalde kosten wordt een specifiek maximum ingevoerd.

Navraag leerde dat de kosten bijzonder divers zijn al naargelang het land van herkomst van de geadopteerde, maar dat toch een aantal grote korven kosten kunnen onderscheiden worden, waarvan de belangrijkste zijn weergegeven in het amendement.

Nr. 4 VAN MEVROUW DE BETHUNE

Art. 26 (nieuw)

Een artikel 26 (nieuw) invoegen, luidende :

«Art. 26. — Hoofdstuk 6 van titel XIII van de programmawet van december 2002 aangaande de voogdij over niet-begeleide minderjarige vreemdelingen, wordt ingevoegd in het Burgerlijk Wetboek, boek 1, titel X, onder een nieuw hoofdstuk IIIbis met als titel «Voogdij over niet-begeleide minderjarige vreemdelingen», en met aangepast nummering.»

Verantwoording

Het is niet verantwoord dat de bovenvermelde materie ergens verloren in een programmawet staat.

Integendeel dient deze regeling ingevoegd in het Burgerlijk Wetboek.

De minister van Justitie had trouwens eerst beloofd deze problematiek te regelen samen met het dossier betreffende de hervorming van het voorlopige bewind over onbekwamen (stuk Senaat, nr. 2-1087), en daarna samen met het dossier over de adoptie.

Dit is evenwel niet gebeurd.

Nu het dossier adoptie behandeld wordt, is het vooralsnog het gepaste moment om de voorgestelde invoeging in het Burgerlijk Wetboek door te voeren.

Het amendement komt de duidelijkheid en de toegang van de rechtsonderhorige tot het recht ten goede.

Sabine DE BETHUNE.

Nr. 5 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 1^{er}bis

In het voorgestelde hoofdstuk II, een artikel 1^{er}bis (nieuw) invoegen, luidende :

«Art. 1^{er}bis. — Artikel 61 van het Burgerlijk Wetboek, opgeheven door de wet van 31 maart 1987, wordt hersteld in de volgende lezing :

«Art. 61. — Ieder die in de onmogelijkheid verkeert zich een akte van geboorte te verschaffen en wiens geboorte naar behoren bewezen is ingevolge een in kracht van gewijsde gegane beslissing, kan zich op die beslissing beroepen in elke procedure waarin de overlegging van een akte van geboorte vereist is.»

Pour certains frais, on fixe un maximum spécifique.

Une enquête a indiqué que la nature des frais varie fortement selon le pays d'origine de l'adopté, mais qu'on peut tout de même distinguer une série de grandes catégories, dont les plus importantes sont mentionnées dans l'amendement.

N° 4 DE MME DE BETHUNE

Art. 26 (nouveau)

Insérer un article 26 (nouveau), rédigé comme suit :

«Art. 26. — Le chapitre 6 du titre XIII de la loi-programme de décembre 2002, relatif à la tutelle des mineurs étrangers non accompagnés, est inséré dans le livre 1er, titre X, du Code civil, sous un nouveau chapitre IIIbis intitulé «De la tutelle des mineurs étrangers non accompagnés», et la numérotation est adaptée en conséquence.»

Justification

Il n'est pas normal d'aborder incidemment la matière précitée au milieu d'une loi-programme.

Les dispositions en question devraient au contraire être insérées dans le Code civil.

Le ministre de la Justice avait d'ailleurs promis, initialement, de régler la question dans le cadre du dossier de la réforme de l'administration provisoire des biens des incapables (doc. Sénat, n° 2-1087) et, ensuite, dans le cadre du dossier relatif à l'adoption.

Cela n'a toutefois pas été fait.

Maintenant que l'on aborde le dossier de l'adoption, le moment est venu de procéder à l'insertion proposée dans le Code civil.

Cet amendement devrait clarifier les choses et faciliter l'accès du justiciable à la justice.

N° 5 DE MME NYSSSENS

Art. 1^{er}bis

Dans le chapitre II proposé, insérer un article 1^{er}bis, (nouveau), rédigé comme suit :

«Art. 1^{er}bis. — L'article 61 du Code civil, abrogé par la loi du 31 mars 1987, est rétabli dans la rédaction suivante :

«Art. 61. — Toute personne placée dans l'impossibilité de se procurer son acte de naissance, et dont la naissance aura été dûment établie aux termes d'une décision coulée en force de chose jugée, peut se prévaloir de ladite décision dans toute procédure requérant la production d'un acte de naissance.»

Verantwoording

Justification

In principe vormt de akte van geboorte het enige wettelijke bewijs van de geboorte en slechts in uitzonderlijke gevallen, als bepaald in artikel 46 van het Burgerlijk Wetboek of erkend door de jurisprudentie, kan voorzien worden in de vervanging van de akte:

— zo kan men in geval van vernietiging of verlies van de registers van de burgerlijke stand een vonnis tot aanwijzing van burgerlijke staat verkrijgen dat als akte van geboorte geldt;

— zo kan men ook, wanneer een akte niet ingeschreven is of nietig verklaard is, via gerechtelijke weg een beslissing tot aanwijzing van burgerlijke staat verkrijgen die, overgeschreven op de registers van de burgerlijke stand, als akte van geboorte zal gelden;

— wanneer er ten slotte een akte van geboorte bestaat maar het niet mogelijk is er het bewijs van te leveren, kan die door een vonnis worden vervangen na een proces waarin het feit van de geboorte door alle middelen bewezen wordt; in tegenstelling tot de twee vorige gevallen gaat het echter niet om een vonnis tot aanwijzing van burgerlijke staat en zal het niet overgeschreven worden, aangezien de akte van geboorte waarvan het bewijs niet kan worden geleverd, overigens wel degelijk bestaat.

Deze laatste hypothese kan dus geen definitieve oplossing bieden voor het ontbreken van middelen om de akte van geboorte te bewijzen: de persoon die geen afschrift of uittreksel van zijn akte van geboorte kan overleggen, zal, zolang deze onmogelijkheid blijft duren, immers verplicht zijn door alle middelen het bewijs te leveren van het feit van zijn geboorte, telkens wanneer in een procedure het bewijs gevraagd wordt van de plaats en het tijdstip van zijn geboorte.

Het is vaak bijzonder lastig een dergelijk bewijs te leveren. Getuigenbewijzen moeten vaak aangevuld worden met moeizame geneeskundige onderzoeken die het proces nog meer vertragen en dus ook het ogenblik waarop de persoon de beslissing tot erkenning of vaststelling van het feit van zijn geboorte kan verkrijgen.

Uiteraard moet in verband met iemands geboorte een zo groot mogelijke nauwkeurigheid gewaarborgd zijn en moeten de bewijzen zo streng mogelijk onderzocht worden.

Toch kan men betreuren dat degenen die zich in de onmogelijkheid bevinden om een uittreksel of een afschrift van hun akte van geboorte over te leggen, in elke procedure waarin een dergelijke akte overgelegd dient te worden, verplicht worden om deze lange, moeilijke en hinderlijke bewijsvoering van het feit van hun geboorte te leveren.

Zo valt het niet zelden voor dat personen, vaak van buitenlandse afkomst, van wie tijdens een adoptieprocedure plaats en tijdstip van geboorte bewezen moesten worden, gedwongen worden om met het oog op hun huwelijk, echtscheiding, naturalisatie, enz., het feit van hun geboorte opnieuw te bewijzen.

De wetgever is in sommige gevallen reeds opgetreden om de bewijslast te verlichten. Zo mogen bij het huwelijk de echtgenoten die in de onmogelijkheid verkeren zich de akte van geboorte te verschaffen, overeenkomstig artikel 70 en volgende van het Burgerlijk Wetboek een akte van bekendheid overleggen. Ook de afstamming van vaderszijde en van moederszijde kunnen vastgesteld worden door het bezit van staat (artikelen 314 en 323 van het Burgerlijk Wetboek).

Anderzijds heeft de jurisprudentie de vereisten versoepeld voor een aantal zeldzamere gevallen zoals een te vondeling gelegd kind of een persoon die aan geheugenverlies lijdt: de geboorte kan dan vastgesteld worden in een voorlopig vonnis tot aanwijzing van staat.

Buiten dit beperkt aantal hypothesen blijven zij die een burgerlijke staat bezitten maar die er geen afschrift of uittreksel van

En principe, l'acte de naissance constitue l'unique preuve légale de la naissance, et il ne peut y être suppléé que dans des cas limités, repris à l'article 46 du Code civil ou admis par la jurisprudence:

— ainsi, en cas de destruction ou de perte des registres de l'état civil, l'on peut obtenir un jugement déclaratif d'état civil qui tient lieu d'acte de naissance;

— de même, lorsqu'un acte a été omis ou déclaré nul, l'on peut obtenir par la voie judiciaire une décision déclarative d'état civil, dont la transcription sur les registres tiendra lieu d'acte de naissance;

— enfin, lorsqu'un acte de naissance existe, mais qu'on ne peut en rapporter la preuve, un jugement pourra y suppléer, aux termes d'une instance où le fait de la naissance aura été rapporté par toutes voies de droit; cependant, à la différence des deux hypothèses précédentes, ce jugement n'est pas déclaratif d'état et il ne fera pas l'objet d'une transcription, dès lors que l'acte de naissance dont on ne peut rapporter la preuve existe par ailleurs bel et bien.

Cette dernière hypothèse ne permet donc pas de porter définitivement remède à l'absence de preuve de l'acte de naissance, dès lors que la personne qui ne peut rapporter de copie ou d'extrait de son acte de naissance se verra dans l'obligation, pour peu que cette impossibilité demeure, de rapporter la preuve du fait de sa naissance par toutes voies de droit, à chaque fois qu'une procédure réclamera l'établissement du lieu et de l'époque de sa naissance.

Rapporter pareille preuve est souvent des plus contraignants. Aux témoignages doivent souvent s'ajouter des examens médicaux pénibles, qui retardent d'autant l'instance et le moment où la personne pourra obtenir la décision reconnaissant ou établissant le fait de sa naissance.

Il est évidemment nécessaire de garantir la plus grande exactitude quant à la naissance d'une personne, et l'examen des preuves doit demeurer des plus rigoureux.

Cela étant, l'on doit regretter que les personnes se trouvant dans l'impossibilité de produire un extrait ou une copie de leur acte de naissance soient obligées, lors de chaque procédure réclamant la production d'un tel acte, de se livrer à ce long, difficile et contraignant établissement de la preuve du fait de leur naissance.

Ainsi, il n'est pas rare de voir des personnes, souvent d'origine étrangère, dont le lieu et l'époque de la naissance avaient dû être établis lors d'une procédure d'adoption, être contraintes d'établir à nouveau le fait de leur naissance en vue du mariage, du divorce, de la naturalisation, etc.

Le législateur est déjà intervenu dans certains cas en vue d'alléger le fardeau de la preuve. Ainsi, en cas de mariage, les articles 70 et suivants du Code civil autorisent l'époux se trouvant dans l'impossibilité de se procurer son acte de naissance à rapporter un acte de notoriété. De même, la filiation maternelle et paternelle peut être établie par la possession d'état (articles 314 et 323 du Code civil).

D'autre part, la jurisprudence a assoupli les exigences requises dans des cas plus rares où, par exemple en cas d'enfant trouvé ou de personne frappée d'amnésie, la naissance peut faire l'objet d'un jugement provisoire déclaratif d'état.

En dehors de ces hypothèses limitées, les personnes qui possèdent un état civil, mais qui ne peuvent en rapporter une copie ou

kunnen overleggen, verplicht bij elke procedure de plaats en het tijdstip van hun geboorte door alle middelen te bewijzen.

Dit amendement heeft tot doel deze personen in staat te stellen zich te beroepen op een voorgaand proces waarin hun geboorte naar behoren is vastgesteld, opdat zij het bewijs van hun geboorte niet meer bij elk nieuw proces hoeven te leveren.

Het vonnis waarbij hun geboorte vroeger is vastgesteld, kan dus in latere processen gelden als bewijsmiddel.

Door deze machtiging zullen de betrokkenen niet meer bij herhaling verplicht worden de plaats en het tijdstip van hun geboorte te bewijzen.

Toch zullen zij bij elk proces moeten bewijzen dat het onmogelijk blijft om een afschrift of een uittreksel van hun akte van geboorte over te leggen. Deze regeling voor de verlichting van de bewijslast mag immers alleen gelden voor mensen die daadwerkelijk te kampen hebben met de tijdelijke of blijvende moeilijkheid om zich een bewijsmiddel te verschaffen van hun geboorte.

un extrait, restent obligées de prouver lors de chaque procédure le lieu et l'époque de leur naissance par toutes voies de droit.

Le présent amendement a pour but de permettre à ces personnes de se prévaloir d'une instance antérieure au cours de laquelle leur naissance a été dûment établie pour éviter d'avoir, lors de chaque nouvelle procédure, à refaire la preuve de leur naissance.

Le jugement qui aura précédemment constaté la naissance de ces personnes pourra donc valoir comme moyen de preuve dans des instances ultérieures.

Pareille autorisation évitera ainsi aux personnes concernées d'avoir à établir à plusieurs reprises le lieu et l'époque de leur naissance.

Ces personnes auront néanmoins l'obligation d'établir lors de chaque procédure l'impossibilité dans laquelle elles continuent de se trouver de produire une copie ou un extrait de leur acte de naissance. Il convient en effet de ne réserver ce régime d'allégement du fardeau de la preuve qu'aux seules personnes effectivement confrontées à la difficulté, provisoire ou permanente, de se réserver le moyen d'établir leur naissance.

Clotilde NYSENS.